

Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunnan v. 2016 valintakokeen arvosteluperusteet

Kysymys Nro 1; a) – e) -kohdat

Arvosteluperusteet:

- a) Viranomaisilla on yleinen velvollisuus siirtää niille erehdyksessä toimitettu sähköinen asiakirja viranomaiselle (½ p.), jolle asiakirja on osoitettu ja kuuluu. (½ p) Siirtäminen ei vaikuta määräajan kulumiseen (½ p.), joten vastuu asiakirjan myöhästymisestä on pääsääntöisesti asiakirjan lähettäjällä (½ p.)
- b) Lähettäjä vastaa yleensä määräajasta (½ p), mutta lähettäjän vastuun ulkopuolelle jäävät tilanteet, joissa viranomaisen yhteystieto on virheellinen (½ p.) Viranomaisen yhteystietona ei HE:n mukaan ole suositeltavaa käyttää (½ p.) yksittäisen virkamiehen tai viranhaltijan sähköpostiosoitetta (½ p.)
- c) Viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää (½ p.) sähköisellä tai perinteisellä allekirjoituksella (½ p.), jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä (½ p.) eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole muutoin syytä epäillä (½ p.)
- d) Sähköinen viesti katsotaan saapuneeksi viranomaiselle silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä (½ p.) siten, että viestiä voidaan käsitellä (½ p.). Saapumisajankohdan määrittelyssä tiedon tallentumishetki on ratkaiseva (½ p.), ei sen sijaan tiedon tulostamismahdollisuus (½ p.)
- e) Viranomaisen on viipymättä (½ p) ilmoitettava sähköisen asiakirjan vastaanottamisesta lähettäjälle (½ p.). Ilmoitus voidaan toimittaa tietojärjestelmän välityksellä automaattisena kuittauksena (½ p.) tai muutoin (½ p.).

Kysymys Nro 1; f) –kohta

Arvosteluperusteet:

- 1) teoskynnyksen. (1p.)
- 2) jurimetriikasta (1 p.)
- 3) oikeudellistuminen (1 p.)
- 4) konvergenssi (1 p.)
- 5) tietotekniikkaoikeus (1 p.)
- 6) salaisella (½ p.)
- 7) lainsäädännöllä (½ p.)
- 8) oikeudellisella (½ p.)
- 9) tietohuollolla (½ p.)
- 10) legaliteettiperiaatteesta (1 p.)
- 11) laillisuusperiaatteesta (1 p.)
- 12) tietoyhteiskuntakaassa (1 p.)

Selvennys: Kohtien 10) ja 11) osalta on annettu täydet pisteet, vaikka sanat olisivat eri järjestyksessä eli kohdassa 10) laillisuusperiaatteesta ja kohdassa 11) legaliteettiperiaatteesta. Täydennettävien sanojen erilaiset taivutusmuodot eivät ole vaikuttaneet arvosteluun eri aukkokohtissa.

KYSYMYS 2: Selvitä valintakoemateriaaliin kuuluvan Juannon artikkelin perusteella arvonlisäverotuksen niin sanotun yleisen neutraliteettiperiaatteen sisältö sekä arvonlisäverotuksen neutraliteetin eri lajit ja niiden sisältö.

Seuraavassa esitellään kysymykseen liittyvien valintakoemateriaalin tekstilainauksen yhteydessä niihin sisältyvistä tiedoista saatavissa ollut pistehyvitys rajauksineen (mukaan lukien esimerkkejä sellaisistakin hakijoiden jättämistä vastauksissa mainituista seikoista/ilmaisuista/väitteistä, joista EI ole hyvitetty). Sinänsä paikkansapitävistäkin arvonlisäverotukseen liittyvistä (tai muista) tiedoista ei ole hyvitetty, jos ne eivät kuulu alla esitettyihin valintakoemateriaaliin pohjautuviin arvosteluperusteisiin. Esimerkiksi eri verokantojen seikkaperäisestäkään esittelystä ei ole saanut pistehyvitystä.

Arvonlisäverotuksen yleinen neutraliteettiperiaate:

"Arvonlisäverotus kohdistuu lähtökohtaisesti kaikkeen tavaroiden ja palveluiden kulutukseen." [s. 333]

- arvonlisäverotus **kohdistuu kaikkeen (½)**
 - EI PISTEHYVITYSTÄ sanasta "kaikki"/"kaikkeen" ilman sen liittämistä oikeassa asiayhteydessä tavaroihin ja/tai palveluihin ja/tai niiden kulutukseen.
 - EI PISTEHYVITYSTÄ: "laaja veropohja", "kohdistuu laajaan hyödykejoukkoon", "kannetaan eri hyödykkeistä" yms.
- **tavaroiden (½) ja palveluiden (½)**
 - EI PISTEHYVITYSTÄ: hyödykkeet, kulutushyödykkeet, asiat, aineet, raaka-aineet yms. ilmaisut, jotka poikkeavat arvonlisäverolaissakin nimenomaisesti käytetystä oikeasta terminologiasta "tavarat" ja "palvelut".
 - EI PISTEHYVITYSTÄ erilaisten tavaroiden ("kirjat", "polkupyörät", "rehuaineet", kinttaat" yms.) tai palveluiden mainitsemisesta.
- **kulutukseen (½)**
 - EI PISTEHYVITYSTÄ ilman nimenomaista mainintaa verotuksen kohdistumisesta kulutukseen. Esim. pelkkä kuluttajiin, kulutusketjuun tms. viittaaminen ei riitä: "veron maksaa kuluttaja", "arvonlisävero kannetaan kulutusketjun kaikissa vaiheissa" yms.

"Jos verotuksen taso eli verokanta on yhtenäinen, kaikkia tavaroita ja palveluita verotetaan samoin, jolloin arvonlisäverotus ei vaikuta niiden suhteellisiin hintoihin." [s. 333]

- **jos (½)**
 - Pistehyvyys edellyttää yksiselitteistä mainintaa verokannan yhtenäisyyden ja suhteellisten hintojen syy-seuraus-suhteesta. Esim. lausuma "verottaminen samalla tavalla ei vaikuta suhteellisiin hintoihin" tuottaa yhteensä vain ½ pistettä (vaikutuksettomuudesta suhteellisiin hintoihin): siitä puuttuu maininta yhtenäisestä verokannasta ja sen myötä syy-seuraus-suhteesta.
- **verotuksen taso eli verokanta on yhtenäinen (½)**
 - EI PISTEHYVITYSTÄ: arvonlisävero yhdenmukainen, verokohtelu/veron määrä/veropohja/verotus/veron painoarvo yhtenäinen/sama
 - EI PISTEHYVITYSTÄ viittauksesta verokantaan/-kantoihin ilman mainintaa verokannan yhtenäisyydestä. Esim. lausuma "yleinen verokanta Suomessa on 24%" tai eri verokantojen esittely ei tuota pistehyvitystä ilman asian syvällisempää ymmärtämistä osoittavaa luonnehdintaa verokannan yhtenäisyyden merkityksestä arvonlisäverotuksen yleisen neutraliteettiperiaatteen kannalta.
- ei vaikutusta **suhteellisiin hintoihin (½)**
 - EI PISTEHYVITYSTÄ lausumasta "ei vaikuta hintoihin" yms. Olennaista vaikutus suhteellisiin hintoihin.

Arvonlisäverotuksen neutraliteetin eri lajit:

HUOM. Neutraliteetin eri lajien sisällön kuvauksista hyvitetään ainoastaan, jos ne on esitetty **oikean neutraliteettitermin yhteydessä**. Pelkästä *neutraliteetin kuvauksesta* ei siis saa lainkaan pistehyvitystä, jos sille ei ole esitetty välittömästi samassa yhteydessä oikeaa neutraliteettitermiä. Ei siis riitä, että ko. termi esiintyy jossain muualla vastauksessa. Esim. lausumasta

”arvonlisäverotuksella ei ohjata kuluttajien valintoja” Ei saa pistehyvitystä, jollei samassa yhteydessä mainita termiä kulutusneutraliteetti. Jos vastauksessa on yhdistetty neutraliteettitermi virheellisesti jonkin toisen neutraliteetin kuvaukseen, vain neutraliteettitermistä hyvitetään (½ pistettä).

”Kulutusneutraliteetti tarkoittaa nimenomaan sitä, että arvonlisäverolla ei ohjata kuluttajien valintoja.” [s. 333]

- **KULUTUSNEUTRALITEETTI (½)**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ: kulutusohjaneutraliteetti, kulutusmaaneutraliteetti, kulutusmuotoneutraliteetti, kulutustapaneutraliteetti yms.
- **ei ohjata kuluttajien valintoja (½)**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ: ”verolla ei vaikuteta kulutukseen” yms. yleisluontoiset lausumat.

”Verokohtelu ei myöskään riipu siitä, minkälaisen jakelutien kautta tavarat tai palvelut lopulta päätyvät kuluttajille (jakelutieneutraliteetti).” [s. 333]

- **JAKELUTIENEUTRALITEETTI (½)**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ: jakeluneutraliteetti, jakotieneutraliteetti, jakelureittineutraliteetti, jakelupohjaneutraliteetti, kuljetustieneutraliteetti, kuljetusneutraliteetti, toimitustieneutraliteetti, toimitustapaneutraliteetti, reittineutraliteetti, toimitusketjuneutraliteetti, kulutustieneutraliteetti tms.
- HUOM. Koska valintakoemateriaalissa ei määritellä termiä ”jakelutie”, tämän neutraliteetin tarkemmasta kuvauksesta ei saa pistehyvitystä siinäkään tapauksessa, että tuo kuvaus olisi asiallisesti paikkansa pitävä. Myöskään lausumasta ”minkä jakelutien kautta tavarat / palvelut päätyvät kuluttajalle” tms. ei hyvitetä, eikä jakelutie-sanana mainitseminen termin sisällön kuvauksessa oikeuta pistehyvitykseen. Pistehyvityksen saa siis ainoastaan täysin oikeasta termistä ”jakelutieneutraliteetti”.

”Kilpailuneutraliteetti merkitsee, että kilpailevia elinkeinonharjoittajia ei aseteta verotuksella erilaiseen asemaan.” [s. 333]

- **KILPAILUNEUTRALITEETTI (½)**
- **kilpailevia elinkeinonharjoittajia ei aseteta verotuksella eri asemaan (1)**
 - o Täysi pistehyvitys edellyttää mainintaa kilpailevista ”elinkeinonharjoittajista”. ”Kilpailijoihin” viittaamisesta voi saada hyvitystä enintään ½ pistettä: esim. ”kilpailijoita verotetaan samalla tavalla”, ”kilpailijoita ei aseteta eri asemaan”, yms. Pelkästä ”kilpailuun” viittaamisesta ei pistehyvitystä: esim. ”verotuksella ei lisätä kilpailua” yms.

Toiminnan oikeudellinen muoto on arvonlisäverotuksessa merkityksetön: yritysmuoto ei vaikuta arvonlisäverokohteluun (yritysmuotoneutraliteetti). Esimerkiksi osakeyhtiöön sovelletaan arvonlisäverosääntelyä samalla tavoin kuin yksityiseen toiminimeen, toisin kuin tuloverotuksessa. [s. 336]

- **YRITYSMUOTONEUTRALITEETTI (½)**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ: yritysneutraliteetti, yritystapaneutraliteetti, yrityspohjaneutraliteetti, liiketoimintaneutraliteetti, toimintaneutraliteetti, toimintamuotoneutraliteetti, omistusmuotoneutraliteetti yms.
- **yritysmuoto ei vaikuta arvonlisäverokohteluun (½)**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ ilman yrityksen oikeudellisen muodon merkityksen käsittelyä. Ei siis hyvitystä esim. lausumasta ”yrityksiä kohdellaan samoin”, ”verotus ei ole erilainen eri yrityksille” yms.

”Vähäinen toiminta on hallinnollisista syistä rajattu verotuksen ulkopuolelle. Myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden liikevaihto on enintään 10 000 euroa (AVL 3 §). Erityinen

verovelvollisuuden alarajaan liittyvä huojennus koskee sellaista verovelvollista, jonka tilikauden liikevaihto ylittää 10 000 euroa mutta jää alle 30 000 euroa (AVL 14a luku). - - - Vähäisen toiminnan säännös ja pienyrittäjän verohuojennus muodostavat poikkeuksen arvonlisäverotuksen yrityskokoneutraliteetista, jonka mukaan toiminnan laajuus tai muut yrityksen kokoon liittyvät näkökohdat eivät vaikuta sen verokohteluun.” [s. 336]

- **YRITYSKOKONEUTRALITEETTI (½)**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ: yrityspohjaneutraliteetti, yritystapaneutraliteetti, liiketoimintaneutraliteetti yms.
- **toiminnan laajuus / yrityksen koko ei vaikuta** verokohteluun (½)
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ: pelkkä lausuma ”yrityksiä kohdellaan samoin” yms.; olennaista yrityksen koon merkityksen käsittely.
- poikkeuksina vähäisen toiminnan **verovapaus (½)**, joka koskee toimijoita, joiden **liikevaihto** tilikaudella **enintään 10 000 euroa (½)** ja
- **pienyrittäjähuojennus (½)** toimijoille, joiden **liikevaihto** tilikaudella **yli 10 000 mutta alle 30 000 euroa (½)**
 - o Pistehyvityksen on saanut vain (arvonlisäverolaissakin nimenomaisesti käytetystä) termistä pienyrittäjähuojennus. Ei siis PISTEHYVITYSTÄ ilmaisusta ”pienyrittäjien verohelpotus / alennus / vähennys” yms., eikä oikeastakaan termistä ”huojennus”, jos sen on väitetty tarkoittavan verovapautta.
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ väitteestä, että myös pienyrittäjät olisi vapautettu arvonlisäverosta tai että pienyrittäjiä koskee ”erityinen arvonlisäverokohtelu”, he ovat ”arvonlisäverotuksellisesti edullisemmassa asemassa”, heitä ”verotetaan kevyemmin” tms.

HUOM. Jos vähäisen toiminnan sääntelyä tai pienyrittäjähuojennusta selostetaan (vaikka sinänsä paikkansapitävästikin) muualla kuin yrityskokoneutraliteetin yhteydessä, näistä lausumista ei hyvitetä. Pistehyvitystä EI siis tuota esim. pienyrittäjähuojennuksen esittely yritysmuotoneutraliteetin yhteydessä.

”Valtion ja kuntien verovelvollisuus ilmentää arvonlisäverotuksessa vallitsevaa omistuspohjaneutraliteettia, jonka mukaan verokohteluun ei vaikuta se, kenen omistuksessa verovelvollinen elinkeinonharjoittaja on.” [s. 337]

- **OMISTUSPOHJANEUTRALITEETTI (½)**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ: omistussuhdeneutraliteetti, omistusmuotoneutraliteetti, yrityspohjaneutraliteetti, yhtiöomistusneutraliteetti yms. tai pelkkä lausuma ”yrityksiä kohdellaan samoin” – olennaista yrityksen omistuspohjan merkityksen esittely.
- verokohteluun **ei vaikuta se, kuka omistaa verovelvollisen (½)**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ lausumista ”kuka on omistaja”, ”omistus ei vaikuta”, ”toiminnan harjoittaja ei vaikuta verokohteluun” yms. Omistuksen kohdistumisen nimenomaan *verovelvolliseen* on siis oltava yksiselitteisesti ilmaistu.
- periaatetta ilmentää **valtion (½) ja kuntien (½) verovelvollisuus**
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ: ”julkisen sektorin verovelvollisuus”, ”viranomaistahot”, ”julkisen ja yksityisen sektorin toimijoiden tasaveroinen kohtelu” yms.

”Jos kunta tekee verollisen hankinnan verottoman toiminnan käyttöön, kunnalla on oikeus saada palautuksena hankintoihin sisältyvä vero. Tällä sääntelyllä estetään hankintaneutraalisuusongelman syntymistä kunnan oman tuotannon ja ostopalvelujen välillä. Hankintaneutraalisuudessa pyrkimyksenä siis on, että hyödykkeiden tuottaminen itse ei olisi verotuksellista syistä edullisempaa kuin niiden hankkiminen ulkopuolisilta.” [s. 341]

- **HANKINTANEUTRALISUUS (½)**
 - o HYVÄKSYTTY MYÖS: hankintaneutraliteetti

- **hyödykkeiden tuottaminen itse (½) ei** ole verotuksellisista syistä **edullisempaa kuin** niiden **hankkiminen ulkopuolisilta (½)**
- liittyy **kunnan (½) verovelvollisuusasemaan**, jonka puitteissa kunnalla oikeus **palautukseen (½)** hankintoihin sisältyvästä verosta
 - o EI PISTEHYVITYSTÄ *vähennysjärjestelmän* selostamisesta tai viittaamisesta kuntien sijaan valtioon.

Arvosteluperusteet, Kysymys 3 A, jokaisesta kohdasta sai puoli pistettä

1. *Epäasianmukaiseen hyötymiseen* voidaan joissakin tilanteissa puuttua erityisen perusteettoman edun palautusopin pohjalta. Viitataan siis *epäasianmukaiseen hyötymiseen*

2. Tämä oppi on edellä mainittujen erityissäännösten *toinen ilmentymä yleisestä puuttumisperiaatteesta*

3. *Velvollisuus palauttaa perusteeton etu koskee edunsaajaa.*

4. *siitäkin huolimatta, ettei hän (edunsaaja) ole omalla toiminnallaan millään tavoin vaikuttanut tapahtumiin*

5. (Perusteeton etu) *eriytyy vastuuperusteena vahingonkorvausvelvollisuudesta:*

6. *Molemmissa vaikuttavat tietyt yhteiset velvoiteoikeudelliset näkökohdat*

7. Oikeus saada pitää perusteeton etu olisi samantapaista rikastumista, jota vahingonkorvausoikeudessa pyritään välttämään soveltamalla ns. *rikastumiskiellon normia:*

8. *kukaan ei saa hyötyä saamalla vahingonkorvauksena vahingon määrän ylittävän suorituksen*

9. Perusteettoman edun palautusopin soveltuminen *edellyttää tiettyjen tarkempien tunnusmerkkien täyttymistä:*

Etu (10.), edun perusteettomuus (11.) ja hyötymisen pitää tapahtua toisen kustannuksella (12.)

13. Edulla viitataan *kaikenlainen varallisuusarvoinen oman aseman muuttuminen edullisemmaksi*

14. Edunpalautusvelvollisuus *ei siis rajoitu ainoastaan virheellisiin rahasuorituksiin*

15. *koskee myös esineen oikeudetonta hallintaa tai käyttöä*

16. Edunpalautusopin soveltuminen on riippuvainen siitä, että *palautusta vaativa todistaa tehneensä perusteettoman suorituksen*

17. *Suorituksen tapahtuminen on usein helpompi näyttää toteen kuin suorituksen perusteettomuus*

18. Perusteettoman edun palautusopissa edellytetään, että *edunsaajan hyötyminen on aiheutunut edunmenettäjän menetyksestä*

19. Tällainen aiheutuminen katkeaa samalla tavoin kuin vahingonkorvausoikeuden *levähdystasoidessa*

20. Perusteettoman edun palautusopin *keskeisin tyyppitilanne on virhemaksu*

3B:

- 1: Aiheuttamisperiaate, s. 26.
- 2: Tuottamusperiaate, s. 26
3. Isännänvastuu, s. 36
4. Valvontatuottamukseen, s. 36
5. Maakaari, s. 56

Arvosteluperusteet kysymys 4

a) Asiakkaan oikeus sosiaalihuollon palveluihin tai muihin tukitoimiin jaetaan **subjektiivisiin (½)** ja **määrärahasidonnaisiin (½)** oikeuksiin.

Subjektiiivisella oikeudella tarkoitetaan oikeutta saada kyseinen palvelu **aina (½)**

kun **henkilö täyttää (½)**

laissa palvelun saamiselle asetetut **edellytykset (½)**,

riippumatta siitä, paljonko kunta on varannut **määrärahoja (½)** tähän tarkoitukseen.

Määrärahojen **riittämättömyys ei ole peruste** palvelun **epäämiselle. (½)**

Määrärahasidonnaisuus tarkoittaa, että kunnan on järjestettävä kyseistä palvelua siihen varaamiensa **määrärahojen puitteissa (½)**.

Määrärahojen **riittämättömyys on peruste** palvelun **epäämiselle (½)**.

Kunnalla on **yleinen järjestämisvelvollisuus (½)**,

eli **velvollisuus** järjestää palveluja ja **varata** niihin **riittävät määrärahat (½)** arvioidun

palvelutarpeen mukaisesti (½).

Kunnat **eivät saa tietoisesti alimitoittaa** talousarviotaan **välttyäkseen** palvelujen **järjestämiseltä. (½)**

Valtaosa sosiaalipalveluista on **määrärahasidonnaisia (½)**,

joiden myöntämisessä **kunta käyttää harkintavaltaa (½)** lain määrittämässä puitteissa.

Näidenkin palveluiden **myöntämisen tulee silti perustua yksilöllisen palvelutarpeen (½)** arviointiin.

Ketään **ei saa sulkea** pois palvelun piiristä **syrjivin perustein (½)**.

Yksilöllisen palvelutarpeen pisteen voi saada myös mainitsemalla **tarveperiaatteen tai tarveharkinnan**.

b) Sosiaalihuollon asiakasmaksuista säädetään **laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista** (½) (myös laki sosiaalihuollon asiakasmaksuista).

Lähtökohtaisesti asiakasmaksujen tulee olla **kohtuullisia** (½) (myös Asiakasmaksujen on oltava halpoja tai pieniä),

eivätkä ne saa muodostua **esteeksi palvelun saamiselle** (½).

Asiakasmaksu saa olla **enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen** (½) (myös asiakasmaksuilla ei saa tuottaa voittoa).

Maksu voidaan periä myös henkilön **maksukyvyyn** (½) (myös tulojen, varallisuuden, taloudellisen tilanteen) mukaan.

Lisäksi terveysten palvelujen maksuille on säädetty kalenterivuositainen **maksukatto** (½) (myös vuosittainen raja, vuosittainen enimmäismäärä),

jonka jälkeen asiakkaalta peritään vain lyhytaikaisen laitoshoidon ns. **ylläpitomaksua** (½) (oltava maininta ylläpidosta, ei riitä: laitoshoidon maksut, vuodepaikkamaksut tai hoitajaksumaksut).

Myös: Asiakasmaksujen **tarkoituksena** on **ehkäistä** palvelujen **epätarkoituksenmukaista käyttöä** (½).

Asiakasmaksujen on **oltava kohtuullisia, koska** sosiaalihuollossa on kyse **välttämättömän toimeentulon ja huolenpidon turvaamisesta** (½) (ei hyväksytä: koska tuet tai palvelut ovat henkilölle välttämättömiä).

Täysin maksuttomat palvelut on lueteltu laissa (½) (oltava maininta laista tai säätämisestä, ei riitä maininta siitä, että osa palveluista on täysin maksuttomia).

c) **Oikaisuvaatimuksen** (½) (täytäntöönpanokelpoisuuden yksilöiminen vain oikaisuvaatimusasioihin)

Hallintolaissa (½) (ei hallituslaki tai hallintolainkäyttölaki) säädetään,

ettei kohteena olevaa päätöstä **saa laittaa täytäntöön** ennen kuin se on saanut **lainvoiman** (½).

Sosiaalihuoltolaissa säädetään poikkeavasti, (½) (myös laki sosiaalihuollosta, ei sosiaalilaki)

että **päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta**, (½)

jos **päätöksen laatu edellyttää** (½)

viivytyksetöntä täytäntöönpanoa (½)

ja se **ei vaaranna turvallisuutta**, (½) (hyväksyty myös ei aiheuta vaaraa, ei kuitenkaan pistettä jos määritelty vaaran kohteeksi tietty henkilö(ryhmä) tai asiakas)

tai jos päätöksen **voimaan tulemista ei voida** palvelujen **järjestämisestä johtuvista syistä siirtää** tuonemmaksi (½)

ja viranhaltija tai toimielin on **määrännyt päätöksen heti täytäntöön pantavaksi** (½).

d) Sosiaaliamiehen toiminnan tavoitteena on **edistää sosiaalihuollon asiakkaan oikeusturvaa** (½)
(myös oikeuksia)

ja taata että asiakas voi kääntyä oikeusturvakysymyksissä **neuvovan puolueettoman henkilön**
puoleen. (½)

Sosiaaliamiehen on katsottu voivan toimia myös eräänlaisena **sovittelijana** asiakkaan ja
sosiaalihuollon henkilöstön välillä **ristiriitatilanteissa**. (½)

Sosiaaliamiehen tehtäviin kuuluu **neuvoa** asiakkaita **asiakaslain soveltamisessa**, (½)

avustaa asiakasta **muistutuksen** tekemisessä, (½) (mainittava muistutus)

tiedottaa asiakkaan **oikeuksista**, (½)

toimia muutenkin asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi (½)

sekä **seurata** asiakkaiden **oikeuksien** ja **aseman kehitystä** kunnassa (½) (myös valvoa tai tarkkailla)

ja **antaa** siitä **vuosittain selvitys** kunnanhallitukselle. (½)

Pisteitä myös:

Tarkoitettu lähinnä **tosiasiallisen hallinnon epäkohtien korjaamiseksi** (½)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sääntelee sosiaaliamiehen toimintaa. (½)

Ei ole **asiakkaan asiamies** (½) (myös asianajaja, edunvalvoja, ei aja asiaa)

Mallivastaus kysymys 4

a) Asiakkaan oikeus sosiaalihuollon palveluihin tai muihin tukitoimiin jaetaan subjektiivisiin ja määrärahasidonnaisiin oikeuksiin. Subjektiivisella oikeudella tarkoitetaan oikeutta saada kyseinen palvelu aina, kun henkilö täyttää laissa palvelun saamiselle asetetut edellytykset, riippumatta siitä, paljonko kunta on varannut määrärahoja tähän tarkoitukseen. Määrärahojen riittämättömyys ei ole peruste palvelun epäämiselle.

Määrärahasidonnaisuus tarkoittaa, että kunnan on järjestettävä kyseistä palvelua siihen varaamiensa määrärahojen puitteissa. Määrärahojen riittämättömyys on peruste palvelun epäämiselle. Kunnalla on yleinen järjestämisvelvollisuus, eli velvollisuus järjestää palveluja ja varata niihin riittävät määrärahat arvioidun palvelutarpeen mukaisesti. Kunnat eivät saa tietoisesti alimitoittaa talousarviotaan välttyäkseen palvelujen järjestämiseltä.

b) Sosiaalihuollon asiakasmaksuista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista. Lähtökohtaisesti asiakasmaksujen tulee olla kohtuullisia, eivätkä ne saa muodostua esteeksi palvelun saamiselle. Asiaksmaksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Maksu voidaan periä myös henkilön maksukyvyyn mukaan. Lisäksi terveyspalvelujen maksuille on säädetty kalenterivuositainen maksukatto, jonka jälkeen asiakkaalta peritään vain lyhytaikaisen laitoshoidon ns. ylläpitomaksua.

c) Hallintolaissa säädetään, ettei oikaisuvaatimuksen kohteena olevaa päätöstä saa laittaa täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Sosiaalihuoltolaissa säädetään poikkeavasti, että päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jos päätöksen laatu edellyttää viivytyksetöntä täytäntöönpanoa ja se ei vaaranna turvallisuutta, tai jos päätöksen voimaan tulemistä ei voida palvelujen järjestämisestä johtuvista syistä siirtää tuonnemmaksi ja viranhaltija tai toimielin on määrännyt päätöksen heti täytäntöön pantavaksi.

d) Sosiaaliasiamiehen toiminnan tavoitteena on edistää sosiaalihuollon asiakkaan oikeusturvaa ja taata että asiakas voi kääntyä oikeusturvakysymyksissä neuvovan puolueettoman henkilön puoleen. Sosiaaliasiamiehen on katsottu voivan toimia myös eräänlaisena sovittelijana asiakkaan ja sosiaalihuollon henkilöstön välillä ristiriitatilanteissa.

Sosiaaliasiamiehen tehtäviin kuuluu neuvoa asiakkaita asiakaslain soveltamisessa, avustaa asiakasta muistutuksen tekemisessä, tiedottaa asiakkaan oikeuksista, toimia muutenkin asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi sekä seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa ja antaa siitä vuosittain selvitys kunnanhallitukselle.

5a) Mikä panttioikeus on?

- Panttioikeus on **velkojalle perustettava rajoitettu esineoikeus** (0,50) (s. 140, s. 156).
- Panttioikeus on **tärkein luotonannossa** käytettävä **vakuusoikeuksien tyyppi** (0,50) (s. 140).

- Se on erityisesti **suojattu etuoikeus** saada **suoritus saatavalleen sen arvosta (= arvo-oikeus)** kohdetta myytäessä (0,50) (s. 140 ja 159).
- Panttioikeus on **keskeinen esinevakuusoikeus** (0,50) (s.146), jonka **tarkoituksena on turvata** velkojan rahamääräistä **saamisoikeutta maksukyvyttömyyden riskiltä** (0,50) (s. 159).
- Panttioikeus on tyypillisesti **panttaussitoumuksella perustettu** panttikohteen omistajan (pantinantajan) ja pantinsaajan välinen **sopimus** (0,50) (s. 151 ja 163).
- **Panttioikeus on rasitusvakuus**, jossa velkojan oikeus rasittaa vakuudenantajan omistusoikeutta (0,50) (s. 163)
- Panttioikeuden kohteen tulee pääsääntöisesti olla **yksilöitävissä** (0,50), (s. 162 ja 183).
- Panttioikeuden sitovuudelta pantinantajan muihin velkoihin (**sivullisiin**) nähden edellytetään **julkivarmistusta** (0,50) (s. 204).
- Panttioikeuden julkivarmistuksen aikaansaaminen edellyttää yleensä panttaussitoumuksen lisäksi **hallinnan siirtoa, panttausilmoitusta** tai **oikeuden kirjausta** (0,50) (s. 161).

5 b) Miten panttioikeutta voi hyödyntää?

- Omistaja voi hyödyntää panttioikeuden edustamaa taloudellista arvoa vaihdannassa (luotonannossa) **perustamalla toiselle panttioikeuden** (0,50) (s. 158).
- Velkoja voi hyödyntää panttioikeuden kohteena olevaa **esineitä vastaan omistajansa veloista** niin, että se voidaan esimerkiksi **ulosmitata** ja **realisoida** (0,50) omistajan maksamatta jääneiden velkojen kattamiseksi (s. 154).
- Panttioikeuden avulla velkoja **voi varata itselleen pysyvän etusijan** (0,50) saada suoritus tietyn kohteen arvosta **aikaprioriteetti** huomioiden ennen muita velkojia **paremmalla etusijalla** (0,50) (s. 160, 161, 221).

- Panttioikeuden nojalla **velkoja voi viimekädessä periä saatavansa panttioikeuden kohteen arvosta (0,50)**(velkoja voi periä saatavansa pantista) (s. 162).
- Panttioikeus **perustaa velkojalle oikeuden saada panttikohde myytäväksi ja suorituksen saatavalleen tästä myyntihinnasta (0,50)**, jos velallinen ei maksa velkaansa sen erääntyessä (s. 160).
- **Ulosmittaustilanteessa (0,50)** paremmalla etusijalla oleva panttioikeuden haltija saa **suorituksen ennen ulosmittausta hakenutta velkojaa (0,50)** (s. 235).
- **Konkurssissa** panttioikeuden haltijalla on **separatistin erityisasema (0,50)** siten, että konkurssipesä saa **myydä konkurssipesään kuuluvaa panttiomaisuutta vain, jos panttivelkoja siihen suostuu tai tuomioistuin myöntää siihen luvan (0,50)** (s. 236).

5 c) Millaisen menettelyn avulla pantista voidaan saada suoritus?

- Suorituksen saaminen panttikohteesta **edellyttää viranomaisen myötävaikutusta (0,50)** eli panttivelkojan on ensin **käännyttävä tuomioistuimen puoleen (1,0)** saadakseen velallisen **maksuvelvollisuuden tuomiolla vahvistetuksi (0,50)** ja tämän jälkeen **ulosottomiehen puoleen (0,50)** saadakseen saatavansa **perityksi siitä vastaavasta omaisuudesta (0,50)** (s. 160).
- **Ns. käteispanattavasta irtaimesta (0,50)**, panttivelkoja voi ryhtyä **omatoimisesti (0,50)** panttikohteen **myyntiin** viranomaisten puoleen kääntymättä **(0,50)** **laissa ja sopimuksessa asetettujen edellytysten täytyttyä (0,50)** (s. 160).

Maksimipisteet 15